

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום ב' דחג השבועות, ה'תשל"ו

חלק א – יוצא לאור לש"פ בהרב' בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשפ"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ישכר דוב בהרה"ח ר' יונה ז"ל

נלב"ע זי"ך אייר ה'תשע"א

זוגתו מרת מרים בת ר' אלתר מרדכי ז"ל

נלב"ע ראש חודש שבט ה'תשע"א

ווייס

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות בנם וכלתם

הרה"ת ר' משה אהרן צבי וזוגתו מרת העניא רבקה רות

וכל יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

ווייס

שלוחי כ"ק אדמו"ר בשערמאן אוקס, קאליפורניא

שימלא השי"ת את כל משאלות לבם לטובה בגו"ר

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה בכל אשר יפנו

ולנחת רוח יהודי חסידותי מכל יוצאי חלציהם

מתוך הרחבה ובשמחה וטוב לבב

פתח דבר

לקראת ש"פ בהר"ב-בחוקותי, מבה"ח סיון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתועדות יום ב' דחג השבועות ה'תשל"ו — הנחה בלתי מוגה (חלקים הבאים י"ל אי"ה לשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכילים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"א אייר, ה'תשפ"ה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2025 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2025

Printed in the United States of America

הוספה

בי"ה, כ' אייר תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' יונה ש"י

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו, בו כותב ר"פ מפעולותיו בשבועות האחרונות, וכן מצב בריאות בני המשפחה ובריאותו הוא.

בעת רצון אזכירו ואת כל אלו שכותב אודותם, על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרף לו,

ויהי רצון שכיון שבאים אנו מיום הבהיר ל"ג בעומר, אשר כמבואר בכ"מ ענין רשב"י הי' להביא הסתים דאורייתא אל הגליא דאורייתא, שהתוצאות מזה להביא מן הסתים דישראל להגלוי דישראל והחיות להגליא דחיות, חיות כ"א מהאברים, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים שהיות הגוף — בריא ושלם, יבוא כ"ז בפועל למטה מעשרה טפחים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

מצילום האגרת. נדפסה בחוברת "עושה אידישקייט — תולדות הרה"ח ר' יונה איידלקאָפּף" ע' 119. תשורה (איידעלקאָפּף, תשס"ה).

מוה' יונה: איידלקופ, כחב"ד. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ז'תתסא, ובהנסמן בהערות שם.

כמבואר בכ"מ ענין רשב"י .. הסתים .. הגליא כו': ראה תו"מ סה"מ אייר ע' רעז ואילך. וש"נ. וראה גם אג"ק ח"ח אגרת ו'תתסז. ובכ"מ.

הסתים .. הגליא דאורייתא .. דישראל: ראה זח"ג עג, א.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

שהיות הגוף — בריא ושלם: רמב"ם הל' דעות רפ"ד.

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס, **ועד הנחות בלה"ק**

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

יב. וכללות ההוראה מ"האי יומא" — שלאחרי מ"ת לא זקוקים למעמד ומצב של האבות ש"הן הן המרכבה"103, אלא "כל מי שהוא מזרע ישראל" (כלשון התניא¹⁰⁴) יכול וצריך ללמוד תורה ולהתרומם כו', וכן לפעול קדושה בחפצא של העולם — לעשות לו ית' דירה בתחתונים¹⁰⁵.

וכיון שזוהי "תכלית בריאתו ובריאת כל העולמות עליונים ותחתונים"104, בודאי שניתנו לו הכחות הדרושים לכך, כמובן מזה שאפילו בשר ודם לא ידרוש ממכונה שמייצר יותר ממה שהשקיע בה, ועאכו"כ בנוגע למלך מלכי המלכים הקב"ה, שכאשר בורא אדם כדי לשמשו עי"ז שיעשה לו דירה בתחתונים, בודאי נתן לו את הכחות הדרושים למלא זאת, ולעשות זאת כפי רצונו של הקב"ה — "עבדו את ה' בשמחה"106.

ויה"ר שתהי' אצל כל אחד מישראל קבלת התורה בשמחה ובפנימיות (כנוסח ברכת רבותינו נשיאינו¹⁰⁷) — תחילה בשמחה, שפורצת גדר¹⁰⁸, ומבטלת את כל הבלבולים, העלמות והסתרים, ואח"כ בפנימיות, כולל גם להכניס בפנים את אלו שנמצאים "בשוקא", באופן ש"יוסף ה' לי בן אחר"109.

ועי"ז באים לקיום היעוד שנאמר בנבואת הגאולה ש"יוסף אד' שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'" מכל המדינות שנימנו בכתוב וגם "מאיי הים"110, ואז יהי' מעמד ומצב ש"לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים ("אין מים אלא תורה"111) לים מכסים"112, בקרוב ממש, ובשמחה ובפנימיות.

* * *

בס"ד. שיחת יום ב' דחג השבועות, ה'תשל"ו.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה.

א. חג השבועות שהוא אחד משלשת הרגלים, יש בו צד השוה עם שאר הרגלים, ויש בו ענין בפ"ע שאינו בשאר הרגלים — "זמן מתן תורתנו", כמו בשאר הרגלים שנוסף על הצד השוה שבהם יש בכל אחד מהם ענין מיוחד: חג הפסח — "זמן חרותנו", וחג הסוכות — "זמן שמחתנו".

ומזה נמשך גם בנוגע לדינים ומנהגים (ש"מנהג ישראל תורה הוא"1) — שיש דינים ומנהגים ששונים בכל הימים טובים, ויש דינים ומנהגים מיוחדים לכל יו"ט בפ"ע.

וגם חג השבועות שאין בו ענין מיוחד (כמו ענין המצה בחג המצות וענין הסוכה בחג הסוכות), שלכן נקרא "עצרת"2, לפי שהענין היחידי שיש בו הוא העצירה מעשיית מלאכה3 — הרי שלילה זו גופא שאין בו דינים מיוחדים היא הענין המיוחד שיש בחג השבועות, שאינו כמו חג הפסח וחג הסוכות שבהם יש צורך בענין מיוחד (מצה או סוכה) כדי לעשותו יו"ט, אלא די בעצירה מעשיית מלאכה כדי שיהי' יו"ט.

ב. וכיון ששלשת הרגלים הם ענינים שונים, ויש בזה מה שאין בזה, יש מקום לומר שלא שייך לקבוע מי מהם מעולה יותר, כיון שיש מעלה בכל אחד מהם; אבל אעפ"כ, סוף כל סוף, בסך הכל, יש לומר שיש מעלה ביו"ט אחד לגבי שאר הימים טובים, שמעלתו גדלה ממעלתם.

לכאורה צריך לומר שחג הפסח הוא המעולה יותר מחג השבועות וחג הסוכות, להיותו "ראש לרגלים"4 (ובזה גופא יש לומר בב' אופנים:

(1) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. (2) ביכורים פ"א מ"י. וראה שו"ע אדה"ז
(3) ראה קדושת לוי דרוש לשבועות בתחלתו. וראה גם שיחת יום ב' דחה"ש תשכ"ב ס"ד; תשל"א ס"א (תו"מ חל"ד ס"ע 26 ואילך; חס"ד ס"ע 249).
(4) ראה ר"ה ד, א.

(103) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. (108) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.
(104) פל"ג. ועוד.
(105) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. (109) ראה לעיל הערה 92.
(110) במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. (111) ישע"י יא, יא"ב.
(112) ב"ק יז, א. וש"נ. (113) שם, ט. וראה רמב"ם ה' מלכים
(106) תהלים ק, ב. (114) שם, ט. וראה רמב"ם ה' מלכים
(107) ראה גם תו"מ ח"פ ע' 207. ע' 222. בסופן.
וש"נ.

(א) ראש לכל עניני הרגלים, (ב) ראש לענין הרגלים שבהם, היינו, רק בנוגע לצד השווה שבכל הרגלים).

ומעלת חג הפסח היא במיוחד לגבי חג השבועות — שאין לו קביעות בפ"ע, כמו פסח שהוא בט"ו ניסן (וכן סוכות שהוא בט"ו תשרי), אלא קביעותו תלוי בחג הפסח, שבא לאחרי ש"שבעה שבועות תספר לך" (ממחרת השבת) (שהוא חג הפסח), ועד שענין זה מודגש בשמו אשר יקראו לו — "חג השבועות", ע"ש "שבעה שבועות תספר לך" (דאף שנקרא גם "חג הקציר", ו"יום הביכורים" — הרי השם שנקבע בתפלות וברכות הוא "חג השבועות").

אבל לאידך גיסא, יש מעלה מיוחדת בחג השבועות לגבי שאר הימים טובים — כדאיתא בגמרא "הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם", משא"כ בשאר הימים טובים יש שיטה שיכול להיות "כולו לה" (ואע"פ שההלכה היא שכן הוא בכל הימים טובים בשוה¹⁰, מ"מ, מזה גופא שבשאר הימים טובים יש סברא אחרת, ואילו בעצרת הכל מודים כו', מוכח שיש מעלה יתירה בעצרת).

ואע"פ שהענין ד"לכם" שבעצרת הוא בגלל ש"יום שניתנה בו תורה הוא"¹¹, היינו, שזהו מצד ענינו הפרטי של ה"יו"ט — הרי ענין זה שמתבטא בכך "שישמח בו במאכל ומשתה"¹² קשור גם עם כללות ה"יו"ט, ולכן הרי זה מדגיש את מעלת חג השבועות לגבי שאר הימים טובים¹³.

[וההסברה הפנימית בשייכות הענין ד"לכם" עם מ"ת — ע"פ המסופר בגמרא¹⁴ ש"בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם .. חמודה גנוזה שגנוזה לך .. אתה מבקש ליתנה לבשר ודם .. תנה¹⁵ הודך על השמים" (היינו, שביקשו שהענין דמ"ת יהי באופן ד"כולו לה"), ומשה רבינו השיב להם "למצרים ירדתם .. משא ומתן יש ביניכם .. אב ואם יש לכם" (ככל פרטי הענינים שנימנו

-
- (5) פ' ראה טז, ט. (11) פסחים שם. וראה שו"ע אדה"ז שם
(6) אמור כג, טר"ז. וראה מנחות סה, ב. סתצ"ד סי"ח.
(7) משפטים כג, טז. (12) פרש"י שם.
(8) פינחס כח, כו. (13) ראה גם שיחת יום ב' דחג"ש תשל"ד סכ"א (תו"מ חצ"ר ע' 262). וש"נ.
(9) פסחים סח, ב. (14) שבת פח, ב.
(10) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתקכ"ט (15) תהלים ח, ב.
ס"י. וש"נ.

יא. ומכאן למדים הוראה נפלאה:

יהודי צריך לדעת ולהתבונן בכך שלאחרי מ"ת, שאז "רוממתנו מכל הלשונות"¹⁶, הנה בשעה שלומד תורה הרי הוא במעמד ומצב ש"נתרוממת" — שמתרומם ממעמדו ומצבו כפי שהי' לפני לימוד התורה. וכיון שהתורה "ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים"¹⁷, עד אין סוף, הרי מובן שעד כמה שהי' מרומם ע"י לימוד התורה לפני"ז, הנה ככל שמוסיף יותר בלימוד התורה ה"ה מתרומם עוד יותר. וכמובן גם מזה שקודם מ"ת הי' לימוד התורה אצל האבות באופן נעלה ומופלא ביותר, ובפרט אצל אברהם, "אחד הי' אברהם"¹⁸, שבמסכת ע"ז היו לו ד' מאה פירקין¹⁹, ואעפ"כ, לאחרי מ"ת ניתוסף בזה עילוי באופן של רוממות — "נתרוממת".

ומצד רוממות זו הרי הוא במעמד ומצב שלא שייך שיהיו אצלו ענינים בלתי רצויים כו' — ע"ד המסופר¹⁰⁰ אודות החסיד של רבינו הזקן ר' מרדכי ליעפלער, שלצורך עסקיו הי' דר בעיר הבירה שנקראת אז בשם פטרבורג, שבה היו נסיונות קשים, וכששאלו אותו איך הצליח לעמוד בנסיונות, הנה מצד ענוותנותו אמר שהי' זה ע"י מדת הגאווה... שבבואו לידי נסיון, התבונן בכך שלהיותו חסיד של רבינו הזקן לא מתאים לו להכשל בשטות כזו, ועי"ז ניצל — לפי דבריו — מהנסיונות.

ומזה מובן גם שאין נתינת מקום ללכת לאוניברסיטה ("קאָלעדזש") כדי ללמוד חכמות חיצוניות¹⁰¹:

בידעו שע"י לימוד התורה נעשה במעמד ומצב ד"נתרוממת" להתאחד עם הקב"ה כו', הרי בודאי שאין לו להכניס את ראשו בענין חיצוני — ענין חיצוני של שטות, או חכמות חיצוניות שאינם בשביל לידע הלכות קידוש החודש וכיו"ב (כמובא בתניא¹⁰² שזה הי' טעמו של הרמב"ם והרמב"ן ז"ל וסיעתן שעסקו בהן).

ומה שטוען שהוא צריך "תעודת-נייר" מהאוניברסיטה שתוכיח את רוממותו — עליו לדעת שלא זו בלבד שתעודה כזו אינה מורה על רוממותו, אלא אדרבה: תעודה כזו מורה על נפילתו מהרוממות האמיתית של בני"ש ש"רוממתנו מכל הלשונות", ואילו הוא מוותר על רוממות זו, ומשקיע את עצמו בענינים נמוכים כו'.

-
- (96) נוסח תפלת יו"ט. (100) ראה בית רבי ח"א פכ"ו (עד, א).
(97) איוב יא, ט. וראה גם לעיל ע' 141. וש"נ.
(98) יחזקאל לג, כד. (101) ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 302. וש"נ.
(99) ע"ז יד, ב. (102) ספ"ח.

ולכן לומדים זאת בערב חג השבועות, לידע שכדי לקבל את התורה יש צורך בהקדמת ענין הענוה.

ויש להוסיף ולבאר השייכות לשמותיהם של בעלי המאמרים — שהרי "שם מילתא הוא"⁸⁴ — רב נחמן רב יוסף:

בנוגע לשם "רב נחמן" — מובנת שייכותו לענין הגאולה, כי "נחמן" הוא מלשון נחמה⁸⁵, והרי אמיתית ענין הנחמה יהי' בזמן הגאולה, ש"זה ינחמנו"⁸⁶ מהגלות ומה"מצירים לישראל"⁸⁷ וכו'.

ושייך גם לענין של מ"ת — שהרי ענין הנחמה קשור גם עם ענין המנוחה, כמובן מפירוש רש"י על הפסוק⁸⁸ "זה ינחמנו", ש"בימי נח נחה", שנעשה ענין של מנוחה בעולם, וזהו גם הענין דמ"ת, שעל ידו נעשה ענין של מנוחה הן בנוגע לבנ"י והן בנוגע לעולם, כדאיתא בגמרא⁸⁸ (בסוגיא דמ"ת⁸⁹) על הפסוק⁹⁰ "ארץ יראה ושקטה", "בתחילה יראה ולבסוף שקטה וכו'", היינו שמ"ת פעל ענין של נייחא ומנוחה בעולם. אך עדיין יש צורך לבאר השייכות לשם "רב יוסף".

י. המשך השיחה — הביאור בדברי הגמרא⁹¹ "רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא, אמר, אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא", ובפירוש רש"י⁹² "שלמדתי תורה ונתרוממתי", שהחידוש דמ"ת הוא שהוספת (יוסף מלשון הוספה⁹²) הקדושה שע"י התומ"צ היא לא רק בהגברא, אלא גם בהחפצא של האדם והעולם (שלא ישאר "בשוקא"⁹³) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁹⁴ בלקו"ש חט"ז ע' 211 ואילך⁹⁵.

(84) ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. זהר
ח"א ו, סע"א. ח"ב קעט, סע"ב. ועוד. וראה
גם אג"ק ח"א ס"ע רפח ואילך. לקו"ש ח"ו
ס"ע 35 ואילך. וש"נ.
(85) ראה גם תורת לוי' צ ריש ע' כז. ס"ע
פב ואילך.
(86) בראשית ה, כט.
(87) ב"ר פט"ז, ד.
(88) שבת פח, א.
(89) ראה גם לעיל ע' 263. וש"נ.
(90) תהלים עו, ט.
(91) כידוע מ"ש החיד"א (שה"ג ערך
רש"י) אודות גודל הדיוק בפירוש רש"י בכל
תיבה כו', ויש בפירושו רמזים וכו', וכמ"ש
השלי"ה (מס' שבועות (קפא, א)) שבפירוש
רש"י יש "ענינים מופלאים".
(92) ובלשון הכתוב (ויצא ל, כד): "יוסף
ה' לי בן אחר", וכפי' הצ"צ (אוה"ת עה"פ.
ועוד) שעושים מ"אחר" — "בן".
(93) כפי שהי' קודם מ"ת, וכמו באברהם,
שאף שהי' הענין ד"הנפח אשר עשו בחרן",
"שהכניסן תחת כנפי השכינה" (לך לך יב, ה
ובפרש"י), שזהו תוכן הענין ד"יוסף .. בן
אחר", לעשות מ"אחר" ("חרן") "בן", מ"מ,
הי' זה באופן שנשארו "בשוקא", שלא נפעל
שינוי בהחפצא שלהם.
(94) בשילוב שיחת אחרון של פסח שנה
זו. וראה גם שיחת ערב חה"ש תשל"ב ס"ד
ואילך (תו"מ חס"ח ע' 305 ואילך). וש"נ.
(95) ראה גם המשך הענין — לקמן סל"א.

בסוגיא שבהם מודגש שנתנית התורה היא למטה דוקא, ו"לא בשמים היא"¹⁶ — שמזה מובן, שההסברה על נתינת התורה למטה היא מצד הענין ד"לכם", עניני הגוף וכו'.

ונוסף לזה, גם מעלת חג הפסח שהוא "ראש לרגלים", וכן מעלת חג הסוכות שיש בו "שמחה יתירה"¹⁷ [שהרי אע"פ שמצד הדין אין חילוק בשמחה שבשלושת הרגלים, הרי ע"פ מנהג ישראל יש בחג הסוכות שמחה יתירה¹⁸] — הרי כל זה נלקח מהתורה שניתנה בחג השבועות, כך, שגדלה מעלת חג השבועות לגבי שאר הימים טובים.

ג. וענין זה מתאים גם עם המבואר בזהר¹⁹ החילוק בין חג השבועות שהוא יום אחד, לחג הפסח שהוא שבעה ימים, וחג הסוכות שהוא שמונה ימים ("ביום השמיני עצרת תהי' לכם"²⁰), שאין זה בגלל שחג השבועות הוא פחות משאר הימים טובים, אלא אדרבה — מצד מעלת חג השבועות שהוא למעלה מהתחלקות, היינו, שבזמן גופא הרי זה למעלה מהתחלקות, ולכן הוא רק יום אחד.

וכמו בענין הזמן, כך גם בענין המקום — שהתורה ניתנה במדבר, שבמקום גופא הרי זה למעלה מההתחלקות דמקום, כמו ההתחלקות במקום ישוב אם זה ישוב בני אדם או ישובו של עולם וכו'.

ומתאים גם עם המבואר במדרש²¹ שהתורה ניתנה במדבר שהוא "מקום הפקר", להורות שהתורה היא הפקר ל"כל הרוצה לקבל", כמו המדבר שאינו רשות של אדם מיוחד, ועד שאינו בגדר של רשות כלל — לא רשות היחיד ולא רשות הרכים [ורק כשהיו במדבר ששים ריבוא בנ"י אזי הי' לו דין של רשות הרבים²², אבל לולי זאת, אין לו דין של רשות הרבים, ועד שאינו בגדר רשות כלל].

וכמדובר בשבת שלפנ"ז²³ אודות דברי הרמב"ם²⁴ (שהביאם רבינו הזקן בהלכות ת"ת שלו²⁵) "בשלשה כתרים נכתרו ישראל, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן .. כתר מלכות זכה

(16) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.
(17) רמב"ם הל' לולב פ"ח הי"ב.
(18) ראה גם לקו"ש ח"י"ז ע' 270.
(19) ח"ג צו, א. וראה תו"א יתרו בהוספות
קט, סע"ד ואילך.
(20) פינחס כט, לה.
(21) ראה מכילתא יתרו יט, ב. וראה גם
עירובין נד, א. במדב"ר פ"א, ז. פ"ט, כו.
תנחומא חוקת כא.
(22) ראה שו"ע אדה"ז סש"מ ס"א.
וש"נ.
(23) שיחת ש"פ במדבר ס"ד ואילך (לעיל
ס"ע 231 ואילך).
(24) הל' ת"ת רפ"ג.
(25) רפ"ד.

בו דוד .. כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל .. כל מי שירצה יבוא ויטול",

והיינו, שהתורה שייכת לכל אחד מישראל, וביכלתו לזכות בה עד לאופן שנעשית לגמרי שלו, כמארז"ל²⁶ "תורה דילי" היא דכתיב²⁷ ובתורתו יהגה", שלכן "הרב שמחל על כבודו כבודו מחול" (ולא כמו בענין המלכות, ש"מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול", ועד"ז בנוגע לכהונה, שאם הוא מזרע אהרן אינו יכול לוותר על ענין הכהונה),

ומסיים, "שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה, הרי הוא אומר²⁸ בי מלכים ימלוכו .. הא למדת שכתר תורה גדול משניהם".

ומזה מובן גודל השמחה שצ"ל בחג השבועות — עוד יותר מחג הסוכות שבו נאמר ענין השמחה ג"פ, ועאכו"כ יותר מחג הפסח שבו לא נתפרש ענין השמחה²⁹ — בידעו שנותנים לו את התורה, שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה, ועד ש"נעלמה מעיני כל חי"³⁰, "ואהי אצלו גוי שעשועים"³¹, ותורה זו נותנים ליהודי כאן למטה, כדיוק הלשון "מתן (ובאופן שנעשית) תורתנו", באופן ד"לכם" (כנ"ל ס"ב), ולכן צריך לייקר את התורה — לא עי"ז שניח אותה במקום משומר כו', אלא עי"ז שישתמש וילמד בה, שכן, אע"פ שלהיותה רצונו של הקב"ה הרי היא כתרו של מלך, שאין משתמשים אפילו בשרביטו ועאכו"כ בכתרו³², הרי רצונו של הקב"ה שישתמשו בה בכל יום וכו'.

ד. וע"פ מ"ש בפרקי אבות³³ (שלומדים בין פסח לעצרת בתור הכנה למ"ת) "המעשה הוא העיקר" — צריכה להיות מזה הוראה בנוגע לפועל:

חג השבועות הוא עת רצון עבור כל אחד מישראל לקבל החלטות טובות (ו"מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה"³⁴) בנוגע ללימוד התורה במשך כל השנה, ובאופן של לימוד המביא לידי מעשה³⁵ — שיומשך בקיום המצוות, ועד להנהגה ד"בכל דרכיך דעה"³⁶.

וכך נעשית שנת תורה בתמימותה ובשלימותה, ועי"ז נעשית שנת

ונשא וגבה מאד"⁷¹, וכב' הגירסאות בזה⁷²: "קרוב למשה רבינו"⁷³, או "ונשא משה"⁷⁴, מ"מ, יתעסק עם דלים כו', ש"אין עני אלא בדעת"⁷⁵ —

כן תהי' לנו, בקרוב ממש, בעגלא דידן.

* * *

ט. דובר בערב חג השבועות⁷⁶ בנוגע לסיום מסכת סוטה (בקשר למנהג הלמוד מסכת סוטה במשך ימי הספירה⁷⁷) "אמר לי' רב יוסף לתנא לא תיתני (בטלה) ענוה דאיכא אנא, אמר לי' רב נחמן לתנא לא תיתני (בטלה) יראת חטא דאיכא אנא" — שזהו לפי שמדובר שם אודות הזמן של עקבתא דמשיחא, שאז צריכה להיות הכנה לגאולה, עי"ז שמבטלים את סיבת הגלות, וכיון שהסיבה היחידה לענין הגלות היא "מפני חטאינו גלינו מארצנו"⁷⁸ [שלכן מיד כשמבטלים סיבה זו אזי באה הגאולה, כפס"ד הרמב"ם⁷⁹ שכאשר ישראל עושין תשובה אזי מיד הן נגאלין, כיון שבהבטל הסיבה בטל המסובב], לכן אי אפשר לומר ש"בטלה יראת חטא", כיון שאז לא יוכלו לצאת מעקבתא דמשיחא; כשבטל כבוד התורה וכיו"ב, אין זה דבר שמעכב את הגאולה, אבל יראת חטא מוכרח להיות בתור הכנה לגאולה, ולכן אי אפשר לומר ש"בטלה יראת חטא". ועד"ז בנוגע לענוה, שגם היא קשורה עם ביאת המשיח (כמדובר לעיל⁸⁰), ולכן אי אפשר לומר "בטלה ענוה", כיון שיש צורך בזה כדי שיוכל להיות ענין הגאולה.

ונתבאר לעיל⁷⁶ גם השייכות למ"ת (שהרי סיום מסכת סוטה הוא בערב חג השבועות, זמן מתן תורתנו) — כיון שענין הענוה הוא הקדמה למ"ת, כמאמר⁸¹ "ונפשי כעפר לכל תהי' (ודוקא עי"ז) פתח לבי בתורתך"; וזהו גם הקשר של סיום המסכתא עם התחלת המסכתא⁸², שבה הובא מאמר רב יוסף "לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני" (ש"מכין מכל טוריא"⁸³),

(78) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

(71) שם נב, יג.

(72) ראה גם תר"מ ח"ס ע' 167. וש"נ.

(79) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.

(73) רמב"ם הלי' תשובה ספ"ט.

(80) שם ס"ז (לעיל ע' 257).

(74) תנחומא ס"פ תולדות (יד. ובהוצאת

תפלת העמידה (ברכות יז, א). וראה לקו"ת

באבער: כ).

במדבר טו, רע"ג. ובכ"מ.

(75) ראה כתובות סח, סע"א. נדרים מא,

(82) ה, א.

רע"א. זח"ג רעג, ריש ע"ב.

(83) ראה תיב"ע ס' שופטים ה, ה. תהלים

(76) בתחלתה (לעיל ע' 251 ואילך).

סח, יז.

(77) "היום יום" ז אייר.

(26) קידושין לב, סע"א ואילך.

(27) תהלים א, ב.

(28) משלי ח, טו.

(29) יל"ש אמור רמז תרנד בתחלתו.

(30) איוב כח, כא.

(31) משלי ח, ל.

(32) רמב"ם הלי' מלכים רפ"ב.

(33) פ"א מ"ז.

(34) קידושין מ, א. ועוד.

(35) שם, ב. וש"נ.

(36) משלי ג, ו.

ובהקדים דברי הגמרא⁶² בפי' מ"ש⁶³ "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' וגו'", "אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא . . (ומשני) אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא" — "דלכאורה אינו מובן התיירץ, דהא שואל מעמך כתיב, אלא הענין הוא, כי כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה"⁶⁴, והיינו, שלהיותו רועה נאמן, הכניס את עצמו בכל אחד מישראל, ולכן אע"פ שבנוגע לאיש ישראל מצד עצמו שואלים "אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא", הנה מצד ניצוץ משה שבו הרי זה "מילתא זוטרתא".

ומזה מובן גם שמצד בחי' משה שבכל אחד מישראל בכחו לפנות מכל עסקיו וללמוד תורה עם יהודים נוספים.

גם אם הוא טוען שהוא עסוק לחדש חידושים בתורה, ולדון דין אמת לאמיתו — ע"ד עסקיו של משה רבינו [אמנם אין זה בכל התוקף ("מיטן גאנצן שטורעם") כמו אצל משה רבינו... אבל גם כללות הדור הוא למטה במדריגה מ"דור דעה"⁶⁵ שהי' אצל משה רבינו] — עליו ללמוד מהנהגתו של משה, שלא הי' פונה לעסקיו, אלא הי' לומד תורה עם בני". וכיון ש"אין הקב"ה בא בטרונא עם בריותיו"⁶⁶, בודאי יש לו נתינת כח על זה (גם אם נדמה לו שאין הכוונה אליו...).

וענין זה נוגע לעבודת כל יום — דכיון ש"בכל יום יהיו בענין כחדשים"⁶⁷, וכפי שמבאר רבינו הזקן⁶⁸ שנוסח ברכת התורה הוא "נותן התורה", לשון הוה, כיון שבכל יום ישנו הענין דמ"ת, צריכה להיות ההכנה לזה ביום שלפניו באופן שלא הי' פונה לעסקיו כו', ועי"ז יזכה לקבלת התורה.

וזוהי ההוראה שלוקחים מחג השבועות — שכאשר שומעים שישנו יהודי שנמצא באיזה מקום שהוא, צריכים להביא אליו "דבר הוי' זו הלכה"⁶⁹.

ועי"ז באים לפי' השני ב"דבר הוי'" — "זה הקץ"⁶⁹, בביאת משיח צדקנו,

— והרי עליו נאמר⁷⁰ "ושפט בצדק דלים", והיינו, שאע"פ ש"ירום

- (62) ברכות לג, ב. וש"נ. (67) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ב. וש"נ.
(63) עקב יו"ד, יב. (68) ראה לקו"ת תוריע כג, א. נצבים מו,
(64) תניא רפמ"ב. (69) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג. ב. דרושי סוכות פא, ג.
(65) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג. (69) שבת קלח, ב.
(66) ע"ז ג, סע"א. (70) ישע"י יא, ד.

אורה, שנת ברכה, ועד לכל הברכות המנויות בפרשה — לאחר ש"בחוקותי תלכו", "שתהיו עמלים בתורה"³⁷, ועד ל"ואולך אתכם קוממיות"³⁸, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

ה. האמור לעיל (ס"ב) שחג השבועות חלוק משאר הימים טובים בכך ש"הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכס", מתאים גם עם דברי הגמרא³⁹ "מסת (בשבועות כתיב)⁴⁰ ועשית חג שבועות לה' אלקיך מסת נדבת ידך . . מסת לשון חולין), מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין" — שאף שדין זה הוא בכל הימים טובים, מ"מ, למדים זאת מפסוק שנאמר בחג השבועות.

ויש להוסיף ולהעיר, שהחידוש של חג השבועות בנוגע לענין הקרבנות מתפשט גם באסרו חג דשבועות, שחלוק מאסרו חג של שאר הימים טובים (אף שכל "אסרו חג" קשור עם ענין הקרבנות, שהרי הפירוש הפשוט ד"אסרו חג" הוא ענין הקרבן⁴¹), כפי שמביא רבינו הזקן בשו"ע⁴² ש"במוצאי חג השבועות אסור להתענות מעיקר הדין לפי שהי' יום טבוח בזמן שבית המקדש קיים, דהיינו שבו ביום היו מקריבין עולות ראי' שלא היו יכולין להקריב ביו"ט עצמו וכו'⁴³, אבל במוצאי יו"ט האחרון של פסח ושל סוכות לא הי' יום טבוח . . שכל עולות ראי' היו נקרבות במוצאי יו"ט הראשון שהוא חולו של מועד, לפיכך אין בהם איסור להתענות מעיקר הדין, אלא מחמת מנהג בעלמא".

והענין בזה — שכללות ענין הקרבנות קשור עם הענין ד"לכס", שישנו אפילו בעולת ראי', אף שהיא כליל לה', ללא אכילת בעלים,

- (37) ר"פ בחוקותי ובתו"כ ופרש"י. (38) שם, יג.
(39) חגיגה ח, רע"א (ובפרש"י). (40) פ' ראה טז, יו"ד.
(41) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט סי"ז. וש"נ.
(42) שם סתצ"ד סי"ט. וש"נ.
(43) כמה פרטים בדברי אדה"ז "ואע"פ שזה הוא לדברי בית שמאי, אבל לדברי בית הלל מותר להקריב אף ביו"ט עצמו, מכל מקום כיון שבדבר זה עשו ב"ה כדבריהם*,

- (ביצה כ, טע"א ואילך) "מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עלי' ביו"ט" ו"שוב מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ב"ה שהביא עולתו לעזרה לסמוך עלי'" (ראה גם קונטרס השולחן כאן) — הרי כבר נאמרו התיירושים בזה כו' (ראה לקו"ש שבפנים ההערה ע' 28).

(* ואף שלכאור' קשה ע"ז מסיפור הגמרא

ואפילו לא אכילת כהנים, מצד עצם החיוב של כל אחד מישראל להביא עולת ראי', ובלאה"כ עובר על הלא תעשה ד"לא יראו פני ריקם"⁴⁴, והיינו, שלאחרי כל העילויים הרוחניים שבעלי' לרגל, כמו ענין ההשתחוואה (ביטול בתכלית) וראיית אלקות ("כדרך שבא לראות כך בא ליראות"⁴⁵), הרי זה עדיין "ריקם" ביחס לעילוי העיקרי של מ"ת — "לכם" — שמתבטא בהקרבת בהמה, שקשור גם עם הבהמה שבו (כמודגש בדברי הרמב"ן⁴⁶ אודות מחשבת בעל הקרבן בנוגע לכל הפעולות שנעשים בקרבן ששייכים אליו כו'), כיון שצריכה להיות גם הפעולה עם נפש הבהמית והגוף וחלקו בעולם.

ו. וההוראה מזה:

ישנם הטועים וטוענים שהתורה היא רק חכמה, ומביאים ראי' מפוסק מפורש⁴⁷: "כי היא חכמתכם ובינתכם".

אך האמת היא, שהתורה היא אמנם ענין של חכמה, וצריך ללמדה באופן של הבנה והשגה, ועד לאופן שהמשכיל מתאחד עם המושכל ביחוד נפלא וכו' (כמ"ש רבינו הזקן בתניא⁴⁸ — על יסוד דברי הרמב"ם (בהלכות יסודי התורה⁴⁹ (והלכות תשובה⁵⁰) ובארוכה במורה נבוכים⁵¹) בנוגע להקב"ה ש"הוא המדע והוא היודע וכו'", ומזה מובן גם בנוגע לאדם הלומד תורה כו'⁵²], אבל אעפ"כ, תכלית לימוד התורה היא על מנת לעשות [עיי"ז שהלימוד הוא לא רק באופן ד"דרוש וקבל שכר"⁵³, "יגדיל תורה ויאדיר"⁵⁴, אלא לימוד המביא לידי מעשה], וכאמור לעיל שהתכלית של מ"ת היא שיהי' זה באופן ד"לכם", לפעול גם על בחי' הבהמה שבאדם.

ז. ועוד ענין בזה:

לימוד התורה צ"ל לא רק לעצמו, אלא צריך גם ללמדה לאחרים, שאז הרי היא "תורה של חסד"⁵⁵, ולא עוד אלא שדוקא אז מתקיימת התורה בידו, כדאיתא בגמרא⁵⁶ שאלו ש"גלו מסכתא (למדו לאחרים)

(44) משפטים כג, טו.
(45) חגיגה ב, א. וש"נ.
(46) ויקרא א, ט.
(47) ואתחנן ד, ו.
(48) פ"ה.
(49) פ"ב ה"י.
(50) פ"ה ה"ה.
(51) ח"א פס"ח.
(52) ראה גם תו"מ חע"ט ע' 236. וש"נ.
(53) סוטה מד, א. וש"נ.
(54) ישע"י מב, כא. וראה חולין סו, ב. וש"נ.
(55) סוכה מט, סע"ב.
(56) עירובין נג, סע"א (ובפרש"י).

נתקיימה תורתן בידם", כמו "דוד (שיום ההילולא שלו בעצרת⁵⁷) דגלי מסכתא" (משא"כ שאול, אף שהי' "משיח ה'")⁵⁸.

ועד"ז בנוגע למשה רבינו:

מסופר בגמרא⁵⁹ שכאשר הקב"ה אמר למשה רבינו שיחזיר תשובה למלאכים על טענתם "תנה הודך על השמים", אמר משה להקב"ה "מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם".

ולכאורה אינו מובן: הרי כל תשוקתו של משה רבינו היתה לעלות למעלה, וא"כ, למה התיירא שמא ישרפוהו המלאכים בהבל שבפניהם — שזהו ע"ד "הושיט (הקב"ה) אצבעו קטנה ביניהן ושרפם"⁵⁹, שהו"ע ביטול במציאות והתכללות באלקות — למה לא רצה להכלל בהבל פיהם של המלאכים, ובפרט מלאכים שלהוטים ("קאָכן זיך") אחר התורה?!

אך הענין הוא — שהן אמת שעיי"ז הי' ניתוסף שלימות אצל משה, אבל אז לא היתה התורה ניתנת לבנ"י למטה, ולכן ויותר משה על שלימותו כדי שהתורה תנתן לבנ"י.

וזהו גם מה שמצינו בפירוש רש"י⁶⁰ (לבן חמש למקרא) "שלא הי' משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם":

ובהקדים — שלכאורה אינו מובן מהו החידוש וההפלאה בכך שלא הי' משה פונה לעסקיו, הרי כל אחד מישראל שהקב"ה מטיל עליו שליחות מסוימת, לא הי' פונה לעסקיו אלא מקיים מיד את שליחותו?! — אך הענין הוא, שמדובר אודות עסקיו של משה רבינו שגדלה מעלתם ביותר, כך, שמישהו אחר לא הי' עומד בנסיון שלא לפנות אליהם.

ואעפ"כ, לא הי' משה פונה לעסקיו, אלא מן ההר אל העם, ללמדם תורה וכו'.

ח. ומזה יש לימוד והוראה לכל אחד מישראל — כפי שמאריך הגאון הרג"צובי"שכל ענין בתורה, אפילו סיפור וכו', הוא הוראה נצחית לכל הדורות, הן בנוגע לתושב"כ והן בנוגע לתושב"פ, כולל גם האמור לעיל שמשא לא רצה להכלל בהבל פיהם של המלאכים כדי שתנתן התורה לבנ"י, וכן שלא הי' פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם.

(57) ירושלמי ביצה פ"ב ה"ד. חגיגה פ"ב דרושי ר"ה ס, ב. ובכ"מ.
(58) שמואל"א כד, ז"א. ועוד.
(59) סנהדרין לח, ב. וש"נ. וראה לקו"ת בהנסמן בלקו"ש ח"ח ע' 151 הערה 8.
(60) יתרו יט, יד.
(61) ראה צפע"נ מהדו"ת סז, ג. וראה גם ה"ג.